

Boek : *Ik wil niet meer onzichtbaar zijn/
(autisme in de allochtone cultuur in Nederland)*

Auteur : Birsen Basar 2010, Pica
ISBN: 9789077671504

Bespreker : Willems Johan (Gon- begeleider)

Datum : augustus 2011

. In een notendop...

In dit openhartige boek vertelt Birsen haar levensverhaal. Een leven met autisme in de allochtone cultuur in Nederland. Hoewel haar liefdevolle en zorgzame ouders er alles aan doen om Birsen aansluiting te laten vinden bij leeftijdsgenootjes en familieleden, is er in de omgeving vooral onbegrip over haar autisme. Bidden en meer tussen de mensen komen zou er vanzelf voor zorgen dat haar problemen verdwijnen.

In allochtone culturen is weinig bekend over de diverse typen in het autismespectrum, zoals het syndroom van Asperger, PDD-NOS of klassiek autisme, de vorm die Birsen heeft. Zij wil hierin verandering brengen en jongvolwassen allochtonen met autisme een stem geven. Dit doet zij onder andere door in het hele land lezingen te geven. Haar boek verscheen ook in Turkije.

In dit boek is ook een aanvullend hoofdstuk van de Nederlandse Vereniging voor Autisme opgenomen over autisme in allochtone culturen.

- 👍 *Het boek is een getuigenis van een jonge Turkse vrouw met ASS.*
- 👍 *vooral bedoeld voor (allochtone) jongeren, hun ouders en opvoeders*
- 👍 *trefwoorden: afgewezen worden; pesten; angsten; veranderingen; (gebrek aan) aandacht; (de rol van de) leraar; socializen; niet kunnen kiezen...*

. Over de auteur...

Birsen Basar, is schrijfster, spreker en volgde na de havo de hbo-opleiding Management, Economie en Recht. Ze werkt parttime bij de gemeente Breda. Sinds 2007 weet ze dat autisme heeft.

Sinds 2008 zet zij zich in om autisme in Nederland en Turkije bekendheid te geven. In Nederland doet zij dit door presentaties op het gebied van autisme in de allochtone cultuur bij verschillende hogescholen, instellingen, radio en tv, en door haar boek.

. Zeker lezen?

De auteur is op het moment dat ze dit boek schrijft (2010) een jonge Turkse vrouw van 25 die al haar hele leven in Nederland woont. Ze beschrijft in de ik-vorm en chronologisch haar ervaringen vanuit een vermoeden van ASS. Ondanks veelvuldige contacten met psychiaters en hulpverleners komt het pas op haar 21^e tot de definitieve diagnose: Birsen heeft ASS.

Over het feit dat de diagnose zo laat gebeurde, wordt in het naschrift van het boek een en ander verduidelijkt. Bernadette Wijker-Holmes (beleidsmedewerker van de Nederlandse Vereniging voor Autisme) belicht -bij wijze van wetenschappelijke epiloog- een aantal interessante aspecten omtrent autisme en culturen, met name: "Wat is autisme?", "Komt autisme in alle culturen voor?", "Culturele verschillen in kijk op autisme", "De invloed van cultuur op het diagnoseproces", "Transculturele hulpverlening", e.a.

Vooraf het paragraafje: "Culturele verschillen in het kijken naar autisme" is in verband met de situatie van Birsen erg interessant. Culturen (zoals de Turkse) beschouwen autisme nog steeds als een kinderziekte. Bovendien legt de genetische bepaaldheid van autisme (uit wetenschappelijk onderzoek blijkt: voor 90 %) een vrij zware hypotheek op de status van een familieverband.

Deze (en andere) elementen vormen een verklaring voor het uitblijven van de diagnose.

Maar laat ons terugkeren naar het getuigenis van Birsen zelf.

Tijdens de lectuur van het boek heb ik zoveel mogelijk de ASS- gebonden kenmerken geturfd. En dit is het (ruwe) resultaat: Boven alles uit ervaart Birsen gevoelens van bang zijn, angst, depressies en zelfmoordgedachten. Tweede item in mijn turflijst is de situatie van haar leraren, die er maar bekaaid vanaf komen (Birsen kreeg van hen zelden aandacht, sociale aspecten van het klasleven worden onder de mat geveegd, een realiteit als "pesten" wordt niet onderkend enz).

Verder vertelt Birsen nog over het sociale leeftijdsverschil, over de problemen die ze ervaart wanneer ze moet kiezen, hoe moeilijk het is om vrienden te maken, over het onoverkomelijk verschil tussen theorie en praktijk (wanneer ze er maar niet in slaagt om haar rijbewijs te halen) enz.

Als een rode draad loopt de figuur van Birsens oma doorheen het boek. De impact van haar oma (en andere familiebanden; vertegenwoordigers van de Turkse cultuur) blijkt veel dieper te gaan dan we zouden verwachten. Toch laat Birsen het nooit zo ver komen dat ze zou aansturen op een realiteit van (twee) botsende beschavingen. Integendeel, uit

haar verhalen –en ook uit de voordrachten die ik over dit onderwerp al gevolgd heb– wordt een lans gebroken voor een “personalistische en situatie-gebonden” aanpak wanneer zich problemen voordoen.

De titel van elk hoofdstuk ontleent Birsen aan een (Turks of Nederlands) spreekwoord of gezegde. Dit geeft een hele frisse en uitnodigende inkijk. Met het benadrukken van het relatieve aspect van deze gezegden onderstreept Birsen hier terug de –hogergenoemde– personalistische benadering.

👉 *inhoud*

Een slordige eerste indruk laat dit niet vermoeden, maar eigenlijk zijn dit: “2 boekjes-in-één”! In de eerste 150 blz. vertelt de auteur in de ik-vorm over haar (school)ervaringen als Turks meisje in Nederland. Vrijwel het gehele gamma van ASS-kenmerken passeert de revue. Gevoelens van bang zijn, angst, onzekerheid en “er niet meer bij willen horen” komen in vrijwel elk hoofdstuk voor.

Door het feit dat Birsen zowel draagster is van de Turkse als van de Nederlandse cultuur, is ze bijzonder goed geplaatst om beide met elkaar te confronteren. Toch kiest ze nooit voor een conflictmodel. Ze wil vooral als “persoon” zichtbaar worden in haar sociale omgeving.

De laatste 10 blz. bevatten een wetenschappelijke bijdrage van Bernadette Wijnker (beleidsmedewerker van de Nederlandse Vereniging voor Autisme) waarin ze vooral de “culturele verschillen in een kijk op autisme” belicht.

👉 *tips of concrete voorbeelden*

-Enkele titels van hoofdstukken:

- Mensen die de waarheid zeggen worden uit 9 dorpen tegelijk gegooid.
- Niet iedereen die naar je lacht, is meteen je vriend.
- Wie van de roos houdt, accepteert ook zijn doornen.
- Praatjes vullen geen gaatjes.

-Hoe Birger haar angsten beschrijft:

- “Ik kan niet ergens anders dan in mijn eigen kamer slapen”.
- “Ik was bang voor hun reactie en was bang dat wat ik deed niet goed zou zijn”.
- “Denise zou dit jaar bij mij niet meer in de klas zitten. De angst die dit veroorzaakte, was erger dan eerdere angsten die ik had gehad”.
- De leraren van Birsen komen er bekaaid vanaf.
 - “De school was niet op de hoogte van mijn problemen”.
 - “Hoewel de docent zag dat ik aan het huilen was, moeide hij zich nergens mee.”
 - “De leraren bemoeiden zich nergens mee en vroegen niets”.
 - “Zij (de leraren) dachten dat ik geen problemen had omdat ik in staat was om alles te doen, maar ze wisten niet hoe moeilijk ik dat vond, hoeveel energie dat kostte en hoe erg de gedachten in mijn hoofd waren”.

👉 *schrijfstijl*

Is helder en duidelijk, leunt aan bij de spreektaal.

👉 Het zich verplaatsen naar de Nederlandse (school- en hulpverlenings)situatie vergt van de lezer enige bereidheid. Er wordt ook veel met afkortingen gewerkt die verwijzen naar Nederlandse instanties waarbij niet altijd verklaard wordt waar deze afkortingen voor staan. Op de laatste bladzijde van het boek vind je een aantal (Nederlandse) websites.

• Te onthouden

Enkele belangrijke tips en bevindingen uit het boek op een rijtje.

→ Bevinding 1

Het onderkennen van autisme heeft ook met cultuurverschillen te maken: de ene zal ze vlugger (willen)(laten) opsporen dan een andere.

→ Bevinding 2

De (ASS)-diagnose wordt best zo vroeg mogelijk gesteld, zoniet gaan er onnoemlijke mogelijkheden tot hulpverlening verloren.

→ Bevinding 3

Angst is het gevoel dat bij de auteur het vaakst voorkwam.

→ Bevinding 4

Bij problemen heeft een persoons- en situatiegerichte aanpak de meeste kans op slagen. Vermijd de foute reflex om bij (probleem)gedrag de oorzaak in eerste instantie te zoeken bij het allochtoon zijn.

👉 *Culturen hebben elk hun (gekleurde) bril om naar autisme te kijken.*

👉 *Pleidooi voor een vroege diagnose.*

👉 *Denk en handel persoons- en situatiegericht.*